КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

ДАВЕДКА ДЛЯ ЖУРЫ
11 клас
Варыянт 1

Заданне 1.

Слова	Лексічнае значэнне	м. р. / ж. р.
карцеч	Артылерыйскі снарад, начынены круглымі кулямі, буйны шрот	*ж. р.*
лотаць	Шматгадовая травяністая расліна з жоўтымі кветкамі, якая расце на балотах, берагах сажалак	*ж. р.*
сенажаць	Травастой; месца, дзе расце трава на сена; луг	*ж. р.*
сажань	Адзінка меры даўжыні, якая ўжывалася да ўвядзення метрычнай сістэмы мер	*м. р.*
дроб	Лік, які складаецца з пэўнай колькасці роўных частак адзінкі	*м. р.*
папараць	Шматгадовая травяністая расліна з буйнымі рассечанымі або складанымі лістамі, якая расце ў цяністых вільготных месцах	*ж. р.*

За кожны правільны адказ – 0,5 бала.

Заданне 2.

Словы без суфікса	Словы з нулявым суфіксам	Словы з адным матэрыяльна выражаным суфіксам	Словы з двума матэрыяльна выражанымі суфіксамі
дуброва	аб’езд	(паехаць) вечар-ам	абазв-а-ць
лаўлю	даўгагрывы	адраз-у	
абоі	буралом	вясен-н-і	
вазон	зноў		

За кожны правільны адказ (улічваецца месца слова і правільнасць вызначэння суфікса) – 0,5 бала.

Заданне 3.

зямля	***праходзіць***	***землепраходзец***
ікона	***пісаць***	***іканапіс***
новы	***утварыць***	***новаўтварэнне***
свет	–	–
святло	***маскіраваць***	***святломаскіроўка***
той	***час***	***тагачасны***
чорны	***зямля***	***чарназём***

За кожны правільны адказ – 1 бал. За лішняе (сёмае) слова адымаецца 0,5 бала.

Заданне 4.

Злітнае напісанне	Напісанне праз дэфіс
каменнавугальныя адклады	*азёрна-ледавіковая слаістая гліна*
мелкаводны марскі басейн	*вулканагенна-асадкавая тоўшча*
геаструктурныя элементы	*Заходне-Еўрапейская платформа*

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 5.

Прыклады	Трэцяе лішняе (нумар)	Тлумачэнне
I. Простыя і складаныя сказы: 1) Сяргей стаяў пад бярозамі і любаваўся гэтымі знаёмымі, але сёння чамусьці асабліва ўрачыстымі і светлымі мясцінамі і ўсміхаўся сам сабе (А. Варановіч). 2) У Карэліцкім раёне, што на Гродзеншчыне, геолагі знайшлі жалезную руду (М. Шыманскі). 3) Насустрач хмары паплылі, і стала ўраз цямней (А. Бачыла).	1	2 і 3 – складаныя сказы; 1 – просты сказ
II. Від складанага сказа: 1) Мне было сцюдзёна пасля хваробы, аднак я пайшоў, і хадзіў доўга, і на хваробу сваю забыўся (М. Гарэцкі). 2) Хоць не было спякоты, але так і вабіла пад засень дрэў, каб пасядзець там хвіліну-другую (У. Шахавец). 3) Я вярнуўся сюды, дзе праводзіла ў свет мяне маці, дзе я першую радасць і смутак маленства пазнаў (Р. Няхай).	1	2 і 3 – складаназалежныя сказы; 1 – складаназлучаны сказ
III. Від даданай часткі: 1) Каб перайсці цераз ручай, мне давялося зламаць на падпорку даволі тоўстую, але зусім сухую асінку (У. Караткевіч). 2) Параіўшыся, [Алесь] прыняў рашэнне, каб у капанні катлавана дапамог і тол (П. Броўка). 3) Кожны з нас прыпасае Радзімы куток, каб да старасці чэрпаць адтуль успаміны… (П. Панчанка).	2	1 і 3 часткі – даданыя акалічнасныя мэты; 2 – даданая азначальная

IV. Сінтаксічная функцыя злучальнага слова: 1) Я не ведаю, з чым зраўняецца радасць дотыку да зямлі (П. Макаль). 2) На тэрыторыі Беларусі пашыраны разьба па дрэве і разьба па косці, апошняя з якіх вядома з часоў позняга палеаліту (Я. Сахута). 3) На Беларусі існавала шмат спосабаў, магічных прыёмаў, якімі карысталіся сяляне пры выбары месца пад хату (Л. Лыч).	2	1 і 3 – злучальнае слова з'яўляецца дапаўненнем; 2 – злучальнае слова ўваходзіць у склад дзейніка

За кожнае правільнае вызначэнне нумара трэцяга лішняга – 0,5 бала, за кожнае правільнае тлумачэнне – 1 бал. ***Выяўленне трэцяга лішняга і, адпаведна, абгрунтаванне павінны рабіцца выключна зыходзячы з названых умоў.***

Заданне 6.

захварэць	‘пачаць весці сябе высакамерна, фанабэрыста, выяўляючы нечаканыя звычкі, імкненне да раскошы і пад.’	***захварэць на пана***
трапляць	‘аказвацца ў цяжкім, небяспечным ці непрыемным становішчы’	***трапляць у пераплёт***
пісаць	‘хто-н. вельмі добры ва ўсіх адносінах’	***хоць ікону пішы***
прапускаць	‘знарок не звяртаць увагі на што-н., не надаваць значэння чаму-н.’	***прапускаць паміж пальцамі***
прыводзіць	‘ліквідуючы адрозненні, ураўноўваць што-н. у якіх-н. адносінах’	***прыводзіць да агульнага назоўніка***
спяваць	‘не маючы ўласных перакананняў, выконваць чужую волю, паўтараючы раней сказанае іншымі’	***спяваць з чужога голасу***

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 7.

ПРЫКЛАДНЫ ВАРЫЯНТ ПЕРАКЛАДУ:

Увайшоў малады чалавек гадоў дваццаці пяці, выпрамяняючы (выпраменьваючы) здароўе *(уражваючы здароўем – і інш.)*, з усмешкай на шчоках, вуснах і вачах. Зайздрасць брала глядзець на яго. Ён быў прычасаны *(прычэсаны)* і адзеты *(апрануты)* бездакорна, асляпляў свежасцю твару, бялізны, пальчатак і фрака. Па камізэльцы ляжаў далікатны *(зграбны, элегантны)* ланцужок, з мноствам драбнюткіх бірулек. Ён дастаў танюсенькую *(найтанчэйшую)* батыставую хустачку, удыхнуў водары Усходу, потым нядбайна правёў ёй *(ёю)* па твары, па глянцавітым капелюшы і абмакнуў лакіраваныя боты.

За кожную памылку (любога тыпу) ад максімальнай колькасці балаў адымаецца 0,25 бала, але павінна атрымацца не менш за 0 (нуль) балаў.

Заданне 8.

№ п.п.	Сцверджанні	Так	Не
1	Гэта ўзор сентыменталізму		+
2	Гэта твор у межах напрамку барока		+
3	Паэма напісана 4-стопным харэем		+
4	Паэма напісана 5-стопным ямбам		+
5	Ва ўрыўку ёсць парушэнні вершаванага памеру (стопы, якія не маюць націску)	+	
6	У фрагменце выкарыстаны толькі мужчынскія рыфмы		+
7	У фрагменце выкарыстаны толькі жаночыя рыфмы		+
8	У фрагменце адсутнічае рыфмоўка		+
9	Асаблівасцю гэтага ўрыўка з’яўляецца выкарыстанне анафары		+
10	У апошняй страфе ўрыўка выкарыстаны эпітэт	+	
11	Сярод іншых сродкаў мастацкай выразнасці аўтар выкарыстаў параўнанне	+	
12	Стары баярын жыў у сваім прыгожым палацы, абсаджаным стагадовымі ліпамі		+

За кожны правільны адказ – 0,5 бала.

Заданне 9.

Гэта **<u>Іван Мележ</u>**

Ён аўтар наступных твораў: **<u>4, 9</u>**

Гэта **<u>Янка Брыль</u>**

Ён аўтар наступных твораў: **<u>1, 5, 7</u>**

Гэта **<u>Аркадзь Куляшоў</u>**

Ён аўтар наступных твораў: **<u>2, 8</u>**

?

Гэтыя творы не належаць ніводнаму з прадстаўленых на партрэтах пісьменнікаў: **<u>3, 6</u>**

За кожны правільны подпіс партрэта – 0,5 бала; за кожнае правільнае вызначэнне месца назвы твора – 0,5 бала.

Заданне 10.

Ацэнка за заданне складаецца з трох кампанентаў: правільнасці вызначэння назвы твора і яго аўтара, ацэнкі выбару эпізодаў з тлумачэннем выбару і ацэнкі закадравага тэксту.

За правільнае вызначэнне назвы твора (“Хто смяецца апошнім”) – 0,5 бала, аўтара (Кандрат Крапіва) – 0,5 бала.

За кожны эпізод з тлумачэннем – 0,5 бала.

Закадравы тэкст:

Крытэрый	*Колькасць балаў*
Прадстаўленне асноўных герояў (не менш за 3)	*1*
Тлумачэнне гледачу, пра што фільм	*1*
Захаванне інтрыгі	*0,5*
Сувязь тэксту з выбранымі эпізодамі	*0,5*
Колькасць слоў у тэксце, не большая за 200	*0,5*